

İçişleri Bakanlığı 2010 Genelgesi (Yasa Dışı Göçle Mücadele)

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Özel Kalem Müdürlüğü

19/03/2010

Sayı : B.050.ÖKM.0000.11 – 12/632

Konu : Yasadışı Göçle Mücadele

GENELGE (2010/18)

“İlgi: a-İçişleri Bakanlık Makamının “Çıkışları Yaptırılacak Yabancılar için Misafirhane Kurulmasına” ilişkin 07.10.2005 tarihli Olurları.

b-Emniyet Genel Müdürlüğünün “Yasa dışı göçle ilgili olarak Valiliklerimiz koordinesinde kurulun toplanması ile her ilde en az 50 kişi barınma kapasiteli geri gönderme merkezi oluşturulmasına” ilişkin 19.02.2008 tarih ve B.05.1.EGM.0.13.07.01.İllegal/7-4619-37508 sayılı yazısı.

c-İçişleri Bakanlık Makamının “Yasa dışı Göçle Mücadele Koordinasyon Kurulu” konulu 24.02.2010 tarihli Olurları.

Avrupa Birliği ile yürütülen katılım müzakereleri sürecinde, “Adalet, Özgürlük ve Güvenlik” başlıklı 24. Fası kapsamında yer alan “İltica ve Göç” konusunun önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu doğrultuda iltica ve göç konusunda “yasal düzenlemelerin” yapılması hususu, 2008 tarihli AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Ulusal Program, 2007 yılında kabul edilen Müktesebat Uyum Programı, Dokuzuncu Kalkınma Planı, 2003 tarihli İltica ve Göç Strateji Belgeleri ve 2005 tarihli İltica ve Göç Ulusal Eylem Planında ülkemizin taahhüdü olarak yer almaktadır.

Her ne kadar yasal düzenlemelere yönelik çalışmalar devam ediyor ise de, yasa dışı göçle mücadelede başarılı çalışmaların daha da etkinleşmesi ve ülkemizin uluslararası yasa dışı göç trafiğinde geçiş güzergâhı olmasının engellenmesi amacıyla alınması gerekli görülen tedbirler aşağıya çıkartılmıştır.

1- Yasa Dışı Göçle Mücadelede Alınacak Tedbirler:

Yasa dışı göç günümüzde en önemli sınır aşan sorunlardan biri olarak kabul edilmektedir. Ülkemizin coğrafi konumu, çevre ülkelerdeki savaş ve istikrarsızlık durumunun sürekliliği, sınırların zor fiziki yapısı gibi etkenler, Ülkemizi yasa dışı göç ve göçmen kaçakçılığı faaliyetleri bakımından transit ve/veya hedef ülke konumuna getirmektedir.

Sınırlarımızın yasa dışı göçe karşı hassas konumu değerlendirilerek; güvenlik birimlerimizce, sorumluluk bölgelerinde bulunan ve yasa dışı göçmenlerce sıklıkla kullanıldığı tespit edilen giriş çıkış noktaları, güzergâhlar ile yasa dışı göçmenlerin ve organizatörlerin kullandıkları

teknikler titizlikle analiz edilecek, ilgili kurumlarla her türlü koordinasyon sağlanacaktır.

Bu alanda çalışan personelin ortak hizmet içi eğitim almaları, olayların ortaya çıkartılmasına yarayacak emarelerin (fırınlardan çok miktarda ekmek alınması, araçlarda gıda artıklarının bulunması, araçlardan yoğun koku gelmesi, köylerde tanınmayan misafirlerin artması v.b) değerlendirilmesi sağlanacak, nakliye ve otobüs firmaları, konaklama tesisleri yasa dışı göç ve göçmen kaçakçılığı konusunda sürekli olarak uyarılacaktır.

Göçmen kaçakçılığı konusunda istihbari çalışmalara ağırlık verilecek, yasa dışı göç ile ilgili birimler arasında veri ve istihbarat paylaşımı yapılacaktır.

Sınırlarımızda, sınır kapılarında, yurt içindeki geçiş güzergâhlarında ve ülkemizden çıkış noktalarında elektronik gözetleme, sürekli devriye, denetim gibi her türlü tedbir en üst düzeyde alınarak; yasa dışı göçmenlerin, ülkemize girişi, ülkemizdeki hareketleri ve ülkemizden çıkışları mümkün olan en üst düzeyde engellenecek ve ülkemizin geçiş güzergâhı olmasının önüne geçilecektir.

2- Yasa Dışı Göçmenlerin Yakalanmasından İtibaren Yapılacak İşlemler:

Alınan tüm önlemlere rağmen ülkemize girişi engellenemeyen ve ülkemizde yakalanan yasa dışı göçmenlerin yakalanmasından itibaren yapılacak işlemler hususunda; göç ve iltica alanında yapılacak yeni mevzuat çalışmaları sonuçlanıncaya kadar geçecek süre zarfında bazı ilave tedbirler alınmasına ihtiyaç duyulmuştur.

Buna göre:

a-Yasa Dışı Göçmenlerin Yakalanmasını Müteakip Yapılacak İşlemler:

Yasa dışı göçmenlerin adli işlemleri tamamlandıktan sonra, sınır dışı işlemleri tamamlanıncaya kadar geri gönderme merkezlerinde barındırılması asıldır.

Gerek İl Emniyet Müdürlüklerinin ilgili birimleri, gerekse Jandarma ve Sahil Güvenlik birimlerince yakalanan ve adli işlemleri tamamlanan yasa dışı göçmenler, sınır dışı edilmek üzere İl Emniyet Müdürlükleri Yabancılar/Pasaport-Yabancılar Şube Müdürlüklerine teslim edilmeye devam edilecektir.

Yakalanan yasa dışı göçmenlerin, adli işlemlerinin yakalayan birim tarafından yerine getirilmesi esastır. Ancak Sahil Güvenlik Komutanlığının kara teşkilatlanmasındaki yetersizlikleri ve yasa dışı göçle mücadelenin güvenlik birimlerince topyekun bir mücadeleyi zorunlu kıldığı hususları da göz önünde bulundurularak Sahil Güvenlik Komutanlığı birimlerince yakalanan yasa dışı göçmenler, yakalama tutanağı, belirlenebilen kimlik bilgilerini içeren isim listeleri ve fotoğrafları ile el konulan eşyalarıyla ilgili tutanaklarıyla birlikte adli işlemlerin yapılacağı ilçe merkezinde Cumhuriyet Savcısının belirleyeceği genel kolluk birimine tutanakla teslim edilirler. Karadaki güvenlik birimleri (Emniyet-Jandarma) tarafından yürütülecek adli işlemler ve adli makamlara sevk edilmeleri sürecinde personel takviyesi, sağlık işlemleri, ulaştırma, yer ve tercüman temini dahil mümkün olan en üst seviyede koordinasyon ve işbirliğinin tesis edilerek gerekli kolaylığın sağlanması mülki idare amirlerince temin edilecektir.

Adli işlemleri tamamlanan yasa dışı göçmenler;

-Geri gönderme merkezlerinde yer olması halinde derhal teslim alınacaktır.

-Dolu olması halinde bizzat İl Valilerimiz tarafından önceden belirlenmiş alternatif yerlere, gerekli koordine sağlanarak mümkün olan en kısa süre içinde yerleştirilmeleri temin edilecektir.

-Bahse konu yasa dışı göçmenler, kesinlikle nezarethanelere konulmayacaktır.

Bulaşıcı hastalığı olan yasa dışı göçmenlerden tedavisi sağlık kuruluşlarında yapılması zorunlu olmayanların, merkezlerde diğer yasa dışı göçmenlerden ayrı bir şekilde barınması için gerekli önlemler alınacaktır.

b-Yasa Dışı Göçmenler ve Geri Gönderme Merkezleri İle İlgili İşlemler:

b1-İlgi (a) Olurla "Çıkışları Yaptırılacak Yabancılar İçin Misafirhane" adıyla kurulan ve yasa dışı göçmenlerin sınır dışı edilmelerine kadar geçecek süre zarfında barındırıldıkları yerler bundan böyle "Geri Gönderme Merkezi" olarak adlandırılacaktır.

b2-Emniyet Genel Müdürlüğünün ilgi (b) yazısıyla tüm illerde en az elli (50) kişilik kapasite oluşturulması talimatı verilmiştir. Ancak bazı illerde oldukça fazla sayıda yasa dışı göçmen yakalanmasına rağmen, yasa dışı göçmenlerin sınır dışı edilmelerine kadar barındırılacakları herhangi bir kapasite henüz oluşturulmamış veya oluşturulan kapasite yetersiz kalmıştır.

Bu çerçevede;

Yasa dışı göçmen akınına maruz kalan ve yeterli kapasitesi olmayan Ağrı, Balıkesir, Çanakkale, Mersin, Hatay, Muğla, Batman, Gaziantep illerinde ek kapasite oluşturulmasına ilişkin gerekli tedbirler acilen alınarak sonuçlandırılacak ve bu konuda yapılacak işlemler bizzat İl Valileri tarafından takip edilecektir.

Halen herhangi bir kapasitesi olmayan illerimizden Şırnak, Şanlıurfa, Konya, Tekirdağ, Iğdır ve Düzce'de yıllar içindeki yasa dışı göçmen trafiği değerlendirilerek en geç altı (6) ay içinde gerekli çalışmalar yapılarak en az yüz (100) kişi barınma kapasiteli, kapasitesi olmayan diğer illerimizde ise elli (50) kişi barınma kapasiteli Geri Gönderme Merkezi oluşturulacaktır.

Bu merkezlerin oluşturulmasında, öncelikle kullanılmayan kamu binalarının değerlendirilmesi suretiyle, merkezi bütçe, yerel imkânlar ve proje karşılığı sağlanan diğer imkânlar kullanılacaktır. Valiliklerimizde, geri gönderme merkezlerinin yapımı veya ek kapasite oluşturulması çalışmaları hakkında, altı (6) ayda bir periyodik olarak İltica ve Göç Mevzuatı ve İdari Kapasitesini Geliştirme ve Uygulama Bürosuna yazılı bilgi verilecek, yapılan çalışmalar ilgili büro tarafından takip edilecek, gerektiğinde yerinde incelenecek ve sonuçlar yıllık olarak Bakanlığımıza rapor halinde sunulacaktır.

b3- İlde geri gönderme merkezinin bulunmaması veya dolu olması halinde söz konusu ilde barındırılmayan yasa dışı göçmenler; Emniyet Genel Müdürlüğü Yabancılar Hudut İltica Daire Başkanlığının uygun göreceği kapasitesi müsait olan en yakın illere aktarılacak, böylelikle ülkemizin var olan geri gönderme kapasitesi etkin olarak kullanılacaktır.

b4- Emniyet Genel Müdürlüğünce, genelgenin yayınlanmasından itibaren en geç iki ay içinde bu Genelge ekinde yer alan Geri Gönderme Merkezlerinin Sahip Olması Gereken Fiziksel Koşullar ile Bu Merkezlerdeki Uygulamalara İlişkin Temel Esaslara uygun bir yönerge hazırlanarak Valiliklere gönderilecektir.

Bu yönergede geri gönderme merkezlerinin kurulması, işletilmesi, kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının merkezlere verdikleri aynı ve nakdi yardımların düzenlenmesi, bu kuruluşlarla ilişkiler, barındırılacak olan yasa dışı göçmenler hakkında tutulacak kayıtlar (tutulması zorunlu defterler, merkezlerde kalan kişilerin kullanamayacakları eşyalar ile kıymetli eşyalarının ne şekilde saklanacağı), buralarda uygulanacak diğer kurallar ile kapasitesi dolu olan illerden kapasitesi uygun olan illere yasa dışı göçmen gönderilmesine ilişkin kurulacak sistemin işleyişi gibi hususlar yer alacaktır.

Yönergede, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından (her bir kolluk birimince) yakalanan yasa dışı göçmen sayıları, geri gönderme merkezlerinde barındırılan ve sınır dışı edilen yasa dışı göçmen sayısı,

buralardaki kalış süreleri ile hâlihazırda merkezde bulunan yasa dışı göçmen sayıları gibi istatistikî verilerin, toplanmasına ilişkin kurallara da yer verilecektir.

Geri gönderme merkezleri; Vali (veya görevlendireceği Vali Yardımcıları), Kaymakam ve İl Emniyet Müdürü tarafından en az altı ayda bir, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından haberli ve habersiz olmak üzere yılda iki kez denetlenecek, denetim sonucu rapora bağlanacaktır. Yapılacak denetlemeler, birimlerin teftişinde dikkate alınacaktır.

b5-Yasa dışı göçmenlerin sınır dışı edilmelerine kadar geçen süre zarfında barındırıldıkları geri gönderme merkezlerinin sahip olması gereken fiziksel koşullar ile bu merkezlerdeki uygulamalara ilişkin temel esaslar genelge ekinde gönderilmiş olup, Emniyet Genel Müdürlüğünce çıkarılacak yönerge yürürlüğe girinceye kadar işlemler buna uygun olarak yürütülecektir.

b6-Geri gönderme merkezlerinde insan onuruna ve haysiyetine aykırı davranış iddiaları derhal incelenecek, ihlal tespiti halinde gerekli adli ve idari işlemler yapılacaktır.

c-Yasa Dışı Göçmenlerin Sınır Dışı Edilme İşlemleri:

Yasa dışı göçle mücadelenin etkin bir biçimde yürütülmesinin en önemli safhalarından biri de yasa dışı göçmenlerin süratle sınır dışı edilmelerinin sağlanmasıdır. Bu husus, ileride meydana gelebilecek muhtemel yasa dışı göç akımları açısından da caydırıcı bir etki yapacak ve ülkemizdeki yasa dışı göçmen yükünü azaltacaktır.

Bu nedenle yakalanan yasa dışı göçmenlerin, Emniyet birimlerimizce teslim alınmasını müteakip sınır dışı edilme çalışmaları titizlikle yürütülecek ve bu konuda gerekli tedbirler alınacaktır. Bu safhada Valiler ve ilgili diğer birimler, yapılacak işlemlerin zamanında ve eksiksiz yürütülmesini gözetecek, görevlilere gerekli kolaylıkların gösterilmesini, imkânların sağlanmasını temin ve koordine edeceklerdir.

3- Yasa Dışı Göçle Mücadele Koordinasyon Kurulu:

İlgi (c) Bakanlık Makamı Oluru ile "Yasa Dışı Göçle Mücadele Koordinasyon Kurulu" oluşturulmuştur. Kurul, ilgili Müsteşar Yardımcısı koordinesinde Genelkurmay Başkanlığı, Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü (KOM Dairesi Başkanı ve Yabancılar Hudut İltica Dairesi Başkanı), Jandarma Genel Komutanlığı (KOM Dairesi Başkanı), Sahil Güvenlik Komutanlığı (İstihbarat Başkanı) temsilcileri ve gerektiğinde yasa dışı göç konusu ile ilgili Bakanlık, kamu kurum ve kuruluşlarının merkez ve/veya taşra birimleri temsilcilerinin katılımıyla toplanmaktadır.

Yasa dışı göçle mücadelede, alınmış tedbirlerin takibi, yeni tedbirlerin geliştirilmesi, alınan kararların uygulanmasının izlenmesi amacıyla kurulan "Yasa Dışı Göçle Mücadele Koordinasyon Kurulu" toplantı kararları duyurulacaktır. Bahse konu kararlar ilgili birimlerimizce titizlikle uygulanacaktır.

4-Geri gönderme merkezlerinde barınan yasa dışı göçmenlerden, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ile iletişime geçmek isteyenler olduğunda kendilerine bu imkân sağlanacaktır.

Ayrıca bahse konu kişilerden talep edenlere, bedeli kendilerince karşılanmak kaydıyla avukatla görüşmeleri sağlanacaktır.

5-Emniyet Genel Müdürlüğünün "Yasa Dışı Göç" konulu 15.10.2004 tarih ve

B.05.1.EGM.0.13.05.05.İllegal-2-1995-28400-186254 sayılı yazısı, İçişleri Bakanlık Makamının "Çıkışları Yaptırılacak Yabancılar için Misafirhane Kurulmasına" ilişkin 07.10.2005 tarihli Olurları, Emniyet Genel Müdürlüğünün "Yasa dışı göçle ilgili olarak Valiliklerimiz koordinesinde kurulun toplanması ile her ilde en az 50 kişi barınma kapasiteli geri gönderme merkezi oluşturulmasına" ilişkin 19.02.2008 tarih ve B.05.1.EGM.0.13.07.01.İllegal/7-4619-37508 sayılı yazısı ile Sahil Güvenlik Komutanlığının "Yasa Dışı Göçmenlerin Teslimi" konulu 26.11.2009 tarih ve 9050-559-09 sayılı yazıları yürürlükten kaldırılmıştır.

6-Yukarıda belirtilen hususlara valilikler ve ilgili diğer birimlerce titizlikle riayet edilecektir. Valiliklerimizce 01.06.2010 tarihinden başlamak üzere her üç (3) ayda bir Form-1 düzenlenerek İltica ve Göç Mevzuatı ve İdari Kapasitesini Geliştirme ve Uygulama Bürosuna gönderilecektir.

Yapılan çalışmalar mülkiye müfettişleri ile bağlı kuruluşların teftiş ve denetim birimleri tarafından denetlenecektir.

İl Valileri ve kolluk birim amirleri tarafından konuya gerekli duyarlılığın gösterilmesi ve herhangi bir aksaklığa meydan verilmemesini rica ederim."

EK (1)

GERİ GÖNDERME MERKEZLERİNİN SAHİP OLMASI GEREKEN FİZİKSEL KOŞULLAR İLE BU MERKEZLERDEKİ UYGULAMALARA İLİŞKİN TEMEL ESASLAR

Yasa dışı göçmenlerin sınır dışı edilmelerine kadar geçen süre zarfında kaldıkları Geri Gönderme Merkezlerinin sahip olması gereken fiziksel koşullar ile bu merkezlerdeki uygulamalara ilişkin temel esaslar aşağıda belirtilmiştir.

Bu çerçevede Geri Gönderme Merkezlerine ilişkin olarak:

- 1- Yasa dışı göçmenlere ilişkin -Emniyet Genel Müdürlüğünce çıkarılacak yönerge esaslarına uygun- olarak ayrıntılı resmi kayıt tutulacaktır. Kayıtlar geriye dönük beş (5) yıl saklanacaktır.
- 2- Açılışlarına ilişkin olarak Valilik onayı alınacaktır.
- 3- Valiliklerce açılış onayı verilmeden önce Bakanlıkça belirlenen gerekli şartların sağlanıp sağlanmadığı hususu ile ilgili olarak Valiliklerimiz koordinesinde oluşturulacak komisyon marifetiyle incelettirilecektir.
- 4- İl'de birden fazla merkez bulunması halinde her biri için ayrı onay alınacak, alınan onaylar en kısa sürede Bakanlığımıza bildirilecektir.
- 5- Kapasitelerinin üstünde yasa dışı göçmen teslim alınması halinde ne tür acil tedbirler alınacağı bir plan dahilinde belirlenerek Bakanlığımıza bildirilecektir.
- 6- Barındırılacak yasa dışı göçmenlere, merkezlere girişlerinde anlayabilecekleri bir dilde hukuki durumları ve yasal başvuru yolları hakkında yazılı bildirimde bulunulacak, yapılan bildirimim imzalı bir örneği dosyasında muhafaza edilecektir.

7- Kadınlar ve aileler ilgili olarak;

a. Erkek, kadın ve aile bölümleri ayrı olacaktır.

b. Erkek, kadın ve aile bölümleri arasında, geçişi engelleyecek (geçişler olmayacak şekilde) gerekli fiziki tedbirler alınacaktır.

c. Küçük çocukların anneleriyle birlikte kalabilecekleri sağlıklı ortam sağlanacaktır.

8- Engelli yasa dışı göçmen olması halinde gerekli önlemler alınacaktır.

9- Günün her saatinde sıcak su imkânı sağlanacaktır.

10- Her bir bölümde kadın ve erkek ayrı ayrı olmak üzere yeteri kadar tuvaletin olması sağlanacaktır.

11- İhtiyaca cevap verecek kadar çamaşır makinesi olacaktır. Yasa dışı göçmenlerin kullandıkları nevresim, battaniye ve çarşaf vb.leri belirli aralıklarla hijyen koşullarına uygun şekilde yıkattırılması sağlanacaktır.

12- Şebeke suyu içmeye müsait değilse, yasa dışı göçmenlere günlük içebilecekleri içme suyu temin edilecektir.

13- Yasa dışı göçmenlere verilen yemeklerle ilgili olarak;

a. Günde üç öğün yemek kalori hesabına göre verilecektir. Öğle ve akşam öğünlerinde mutlaka sıcak yemek verilecektir. Genel bütçe imkânlarının 3 öğün yemeğe yetmemesi halinde proje karşılığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları imkânları kullanılabilir.

b. Yemek menüleri aylık olarak belirlenecektir. Yemeklerden tercih edilen ve edilmeyen, az yenen yemeklere ait tespitler yapılacak, tercih edilmeyen yemeklere ilişkin tedbirler alınacaktır.

c. Yemeklerin merkezlerde oluşturulacak yemekhanelerde, bunun mümkün olmaması halinde yasa dışı göçmenlerin kaldıkları odaların belirlenmiş bir yerinde yenilmesi sağlanacaktır.

14- Yasa dışı göçmenlerin kolaylıkla erişebilecekleri yeteri kadar ankesörlü telefon bulunacaktır.

15- Sağlık hizmetleri ile ilgili olarak;

a. Merkezlerin bakımlı olmasına özen gösterilecek, hijyenik koşullar sağlanacaktır.

b. Yasa dışı göçmenlerin merkezlere giriş ve çıkışlarında doktor kontrolleri yaptırılacaktır.

c. Yapılan sağlık kontrollerine ilişkin kayıt tutulacak, kayıtlar geriye doğru (5) yıl saklanacaktır.

d. Toplu salgın şeklinde bir hastalıkla karşılaşılması halinde gerekli tedbirler ivedilikle alınacak, durum Bakanlığımıza bildirilecektir.

e. Yasa dışı göçmenlerden acil sağlık sorunu yaşayanlar olması halinde ilgililer geciktirilmeksizin en yakın sağlık kuruluşuna tedavi ettirmek üzere götürülecektir.

f. Buralarda kalan kişilerin ilaç masraflarının genel bütçe kaleminden karşılanması asıldır.

İllerin bu konuda değişik uygulamalar yaptığı görülmektedir. Bu nedenle tüm illerde uygulama birlikteliği sağlanacak, Emniyet Genel Müdürlüğünce bu alanda yeterli ödenek

gönderilecek, ilaçlar esas itibarıyla genel bütçeden karşılanacaktır. Bu ödeneğin yetmemesi durumunda ilaçlar, yerel Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından imkânları nispetinde temin edilecektir.

g. Yasa dışı göçmenlerden doktor tarafından muayene edilme talebinde bulunanların isteği mutlaka değerlendirilecektir. Hakkında sınır dışı kararı alınmış kişilerin tıbbi tedavisi, her bir özel olay için alınacak tıbbi karar temelinde yürütülecektir. Böyle bir karar alınması, ilgili kişinin bir doktor tarafından bizzat görülmesi ve muayene edilmesini gerektirmektedir. Açık

ve kesin olarak tanımlanmış istisnai durumlar hariç, tıbbi tedavi ancak ilgili kişinin bilgiye dayalı rızası alındıktan sonra yapılacaktır. Ayrıca, sınır dışı işlemleri kapsamında tıbbi tedavinin her aşaması, ilgili birimler tarafından usulüne uygun olarak kayıt altına alınacaktır.

16- Personel ile ilgili olarak;

a. Yeteri kadar erkek ve bayan personel çalıştırılacaktır. İl Emniyet Müdürlüğü Geri Gönderme Merkezi personeline, mümkün olduğu müddetçe maç, miting ve benzeri görevler verilmeyecektir.

b. Çalışan personel periyodik sağlık kontrolünden geçirilecek, bu kişilere yönelik riskler düşünülerek gerekli sağlık tedbirleri alınacaktır.

c. Yasa dışı göçmenlerle doğrudan temas halinde olan görevlilerin uygun ön eğitim alması sağlanacaktır. Emniyet Genel Müdürlüğü ilgili personelin kişiler arası iletişim becerileri konularını da içeren eğitim programları ile eğitilmesi için gerekli tedbirleri alacaktır.

17- Kamera kayıt sistemi kurulacaktır. Merkezin ortak kullanılan bölüm veya odaların izlenebildiği, kayıtların geriye dönük olarak (6) ay süre ile saklanabildiği kamera kayıt sistemi kurulacaktır.

18- Barınanların şahsi eşyalarının saklanması için gerekli tedbirler alınacaktır.

19- Merkezlere yönelik olarak;

a. Çıkabilecek olaylara karşı, önceden "müdahale planı" yapılacaktır.

b. Geri gönderme merkezlerinde barınan yasa dışı göçmenlerin haklarına ilişkin çeşitli dillerde hazırlanmış duyurular, ilgililerin görebilecekleri yerlere asılacaktır.

c. Uygulanacak kurallara ilişkin uygun dillerde yapılmış olan çeviriler yasa dışı göçmenlerin görebilecekleri yerlere asılacaktır.

d. Kurallara uymayan yasa dışı göçmenlere yönelik ne tür tedbirlerin alınacağı, ilgililere merkezlere girerken tebliğ edilecektir.

e. Yeterli gün ışığı alınmasını sağlamak için gerekli tedbirler alınacaktır.

f. (24) saat veya daha fazla süreyle tutulan kişilere günlük olarak açık hava egzersizi yapma imkânı sağlanacaktır.

g. Barınan yasa dışı göçmenlere daha fazla ve çeşitli faaliyetlerin sunulması için gerekli tedbirler alınacaktır.

h. Yasa dışı göçmenlerin erişebilecekleri televizyon vb.bulunması sağlanacaktır.

20- Yasa dışı göçmenlere verilen hizmetlerin (yemek, temizlik gibi), hizmet satın alması yöntemiyle yapılması esas alınacaktır.